

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULU XLVIII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefranțate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 116.

Duminică 26 Maiu (7 Iunie)

1885.

A cui e junimea română?

Brașov în 25 Maiu 1885.

Multă bătaie de capu le-a cauzat șovinilor din Clușiu asigurarea, ce le-am dat'o din nou zilele trecute, că: „a noastră este junimea română, a noastră cu sântământulă, a noastră cu dorințele și aspirațiunile ei.“

Póte fi ceva mai naturalu pe lume?

Foile maghiare din Clușiu ne totu impută, că *terorisăm* junimea română universitară. Puteam să le dăm un răspuns mai nemerit și mai clar decât acela că junimea română se unesce în sântămintă, dorințe și aspirațiuni cu noi? Nu urmăm ore de aici, că este cu totul de prisos de-a mai impune junimei noastre o liniă de conduită, ce-i este trasă de propria ei conștiință națională?

Ceea ce supără așa de multu pe Clușienii este, că de ce dăcem, că junimea este a noastră, cu alte cuvinte: că profesază principiile ce le profesază și organulu nostru și aspiră la libertatea și la drepturile naționale la cari aspirăm și noi.

O junime română, care se țină cu „Gazeta Transilvaniei“ nu e pe placul guvernamentalului „Magyar Polgar“. Acésta o credem, ba suntem convinși, că Ungurii din Clușiu nu s'ar băga în așa mari cheltueli cu faimosă loră reuniune pentru răspândirea „culturei maghiare“ și nu s'ar da atâta ostentă de a defaimă presa română și de a cere restrângerea libertății ei decât le-ar fi indiferentă cu cine simpatisează junimea noastră.

Idealul celor delă „Magyar Polgar“ este fără îndoială o junime română, căreia se-i fie întră nimica de a face negoț cu sentimentele ei vândându-și conștiința pentru vr'unu osu de rosu său pentru vre-o vorbă dulce a vr'unui profesor unguru. De aceea nu-i place când dăcem: a noastră e junimea română, căci prin acésta afirmăm, că tinerii români sânt curat românesce, că conștiința loră națională este viuă și tare și că ei nici odată nu-și vor căută gloria în a deveni obiela celor cu cisme lungi și strîmte din Clușiu său în a servi ca materialu pentru înălțarea pretinsei loră cultură.

Đice fôia maghiară:

„Au fost în totdeuna și se vor mai afla între tinerii români de aceia, cari vor comite escentricități. Se vor afla și de aceia căroră le vor plăcea nebuniile „Gazetei“, dăr a dăce că junimea română este a „Gazetei“, este curată lăudăroșă. Din ce causă aștine „Gazeta“ că a ei este junimea română? Pentru că câțiva tineri din Clușiu i-au adresat două telegrame? Așa dăr pentru acésta asigură ea pe junime de deosebita ei favóre. Junimea însă n'are să fie trabanta acestei foi; ea trebuie să aibă un scopu mai sublim: îmbunătățirea sôrtei poporului, înăvuierea lui pe tărâmulu materialu și spiritualu, nu însă mușcăturile continue, certurile politice și aștarea și slăbirea puterei poporului.“

Se înțelege, „Gazeta“ este un organ românesc, care nu suflă în zama ungerescă, prin urmare ea numai câtă mușcă, aștă și slăbesce puterea poporului. Dăcă n'ar avé milă de elu Armenii delă „Magyar Polgar“, ce ar fi de sôrtea și de bunăstarea bietului Român, de care „Gazeta“ nu se interesează?

Ar fi cu puțință ca Românii noștri, cari au a se lupta cu atâtea lipsuri și necazuri, să susțină un organu ca alu nostru, dăcă acesta n'ar lucră decât numai pentru slăbirea puterei poporului, să-l susțină timp de aproape cincideci de ani?

Trebuie dăr că „Gazeta“ vorbește și scrie pe placul Românilor, dăcă aceștia îl susțin cu tôte dușmăniile, la cari este mai ales în timpul de față espusu acestu organu, îl susțin cu tăriă și cu însuflețire, și trebuie că principiile ce le profesază „Gazeta“ sunt cele adevărate, dăcă ele găsesc răsunetu călduros în inima junimei române.

Dăcă dăr suntem uniți în sentimente, în dorințele și aspirațiunile noastre cu junimea, n'avem dreptate a dăce „junimea noastră“ și ore tinerii noștri nu dăc și ei: „Gazeta noastră?“

Scim noi unde-i dore pe șoviniștii din Clușiu. Scim noi fôrte bine cum înțeleg ei îmbunătățirea sôrtei poporului român. Avem probă învêderată despre lucrarea maghiarismului pe acestu tărâmu: miseria din județulu Solnoc-Dobâca.

Ferescă Dumneșu ca junimea română să se entusiasmeze vre-odată pentru o astfel de „înăvuiere materială și spirituală“ a poporului român, ca cea din județulu numitu, unde nu-și mai găsesce tata pe fiu, pentru că fișpanulu l'a „fericit“ c'unu altu nume mai „patriotic“, decât celu ce l'a moștenitu delă strămoșii săi.

Vê întristeză că junimea e a noastră?

Spuneți mai bine că nu vê este de aceea, că „Gazeta“ va secestră junimea și poporul român va rămâne părăsit de sucescenta sa, ci de aceea că de ce nu este a noastră junimea română!

Dăcă ar fi a noastră, atunci în adevăr Românii n'ar mai avé junime și „Gazeta“ n'ar mai puté vorbi de „junimea noastră.“

Dăr să știți că precum apa cu foculu nu se împacă așa nici junimea noastră nu se va puté împacă în veci cu cei ce calcă în picioare drepturile poporului român.

Zadarnice sânt tôte svêrcolirile șoviniștilor din Clușiu. Junimea noastră nu se va depărta niciodată de trupina națională, inima ei nu se va instrăina niciodată de poporul român!

De aceea dăcem chiar cu cuvintele lui „Magyar Polgar“:

„A cui e junimea română? Fără îndoială a poporului român; și amă consideră de o nenorocire, dăcă ar fi altfel.“

„Gazeta“ iubesc așa de multu acésta junime încât mai bine renunță la viața ei, decât ca junimea română să înceteze d'a fi a poporului român, fie și numai pe un moment!

Academia ungerescă de științe.

În zilele acestea academia ungerescă de științe și-a ținut în Pesta adunarea generală. Înainte de a arăta, după foile ungeresci, activitatea ei din anul trecut, credem că e necesar a arăta, ce însemnătate are acésta academiă.

Se scie că în pătărul anteu alu acestui secul și încă și mai încôce limba maghiară era necunoscută în familiile aristocratice. Educațiunea era germană, limba de conversațiune cea germană sau cea franceză.

Comitele Stefan Szecheny, întemeiatorul academiei din Pesta, care a sacrificat totu venitul său de 60,000 fl. pentru înființarea acestui institutu, a învățat limba maghiară ca bărbat matur. Soția sa, comitesa Zichy, nu înțelegea de loc limba maghiară.

Când s'a întemeiat academiă (1825), limba maghiară era atât de necunoscută și sêracă, încât n'avea espresiunile pentru noțiunile obișnuite ale vieții culturale moderne. Prin urmare academiă a fost chemată a forma limba, ca și aș, este atelierul unde se fabrică limba maghiară. Pe tabla neagră a academiei s'au înlocuit, decenii întregi, espresiunile ce lipseau în limba maghiară, prin espresiuni germane și franceze. Academicii scriau cuvinte inventate de ei, mai multu său mai puțin potrivit cu spiritul limbii maghiare, se puneau apoi la votu, ca să se primescă sau nu în limbă. Noulu cuvânt maghiar se puneau apoi în circulațiune ca o monedă nouă.

Academiă se mișcă și aș totu în cadrul misiunii sale delă începutu. De aceea pe tărâmul științei nu face nimic, ba e în decădintă cu vața ei cu totu. Și ca să nu ni se dăcă că suntem parțiali, dăcă nu recunoșcem nici un progres alu academiei — afară de acela că lățirea limbii maghiare fabricate în aceste decenii a devenit o bôlă în pătura șovinistă, — să lăsam să vorbescă „Egyetertes“ delă 2 Iunie n.:

„Așa numita „învățată“ academiă și-a ținut erimarea ei adunare. Și-a dat socotela despre lucrarea ei de un an, adevăr era să se dea socotela, dăcă ar fi avut ce. Despre ce? Ea a dovedit numai deficitul spiritualu de un an. Prințulu Rudolful era de față în adunare ca membru onorific alu academiei. Momeatanu prezența sa a jenat pe academici. Ei sânt obișnuiți să nu-și dea socotela înainte opiniei publice despre ceea ce au făcut. Dăr acum eu trebuie să mărturisesc înainte prințulu de coronă neputința loră, și acésta e ceva neobișnuit și jenant. Trefort, în zăpăcêla sa, ceti o parte din discursulu său (despre Lonyay), se teme să nu fiă nealeal. Bêtrênu Pulssky însă găsi cu cale să ia în apărare academiă în contra vre-unei imputări. În locu să arăte rezultatele, arată că neglijențele ei nu sânt așa mari. O academiă, care își cere scuse că trăsce! Dăr ce au și făcutu acești domni într'un an? Ei monopolizează știința oficială a națiunii și pe lângă acésta administrează o avere publică de peste un milion. Dăcă întrebăm raportulu anualu, acesta ne spune că ei au lucrat într'unu cercu fôrte modest. Dăcă cetim almanachulu oficialu, ne convingem, că ei s'au luptat ca giganți în literatură. Dăcă căutăm însă în viața publică urmele lucrărilor loră, atunci nu găsim nimic. Ultima loră activitate a constat în aceea, că au introdus în literatură, ca cuvântulu „rosz“ (rêu) pe viitoru să se scrie cu „sz.“ Almanachulu academicu ne arată activitatea membrilor tineri, și anume câți articulu a scrisu X sau Y în cutare sau cutare foie. Și celu ce s'ar îndoii, că aceste articule sânt de valoare științifică, acela se pôte convinge cetind, că și versurile apărute în „Uestökös“, o foie satirică, sânt însemnate cu mare îngrijire între lucrările membrilor. În adevăr te uimesci, cum pricepe tôte acésta academiă! În ziua alegerilor academiă a fost o adevărată tabără de corteși.“

Mai interesant e ce scrie „Westungarische Grenzboten“ delă 30 Maiu n.:

„Academiă ungerescă și serbeză acum de Mercuri „sêptemăna patimilor.“ Cele mai mari distincțiuni științifice (în forma marelui premiu de 200 galbeni și altora de 1200 până la 50 fl. în jos) s'au recunoscut deja la ômenii mai multu său mai puțin meritați. Totulu ar avé de aintmintrelea pré puțină însemnătate, și nici aceea n'ar fi de însemnătate, că s'a ales ca președinte aproape unanimu ministrulu Trefort, dăcă lucrulu n'ar amenința a lua încetul cu încetul unu ôre care caracteru ritualu, de care vrem să ferim încă aș pe patrioții mai bun.“

Faptu este că premiurile limbistice s'au dat de ani numai exclusiv la jidovi, cari tôte premiurile le-au împărțit frățesce între ei. Antêia secțiune a academiei ungare este o filială a „Alianței israelite“, unde Simony (născutu Steiner), Munkacsy (născ. Munk.) Kunoss (Kohn),

Banoczy (Baumgarten) și alți jidovi de afaceri de soiulă acestora făcând locul nesigură.

„Întesarea jidovilor în academiă și-a luat începutul cu aceea, că ună ore-care Gabriel Szarvas (botezat) — care se distinge printr'o brutalitate necruțătoare față cu învățații cuviincioși — a aruncat peste sardulimba ungară de acum prin foia sa destructoare »Nyelvör.« Ânteuilul atacă a fostu neînsemnată, rîdeamă de esagerările sale și făceamă glume prôte în contul lui Szarvas, dar elu sciū s'e-și adune în curêndu o ceta de proseliți, cari devastară ca Mongolii totu ce aveamă din curățenia limbii lui Kazincy. Se înțelege, în întunecă se pută lucra bine în taină și d-nii Munk au profitat de aceta. Germani maghiarisați, cari nici odată n'au sciută unguresce (și acum sciū și mai puțin) s'au asociat cu ei și n'au trecută nici de ce ană și biata limbă maghiară e acum rēu sdruncinată.»

»Academia ungerescă are trei foi periodice, editura propriă: una ungerescă, una germană și una francesă — dar tôte jidovesce. În cea dinteiu cântă violina primă jidovii, redactorul ei e calvinul Paul Gyulai, actualul Papă ală critice. A doua foia are ca redactori nisce botezați — luterani. A treia, cea francesă are exclusiv jidovi néoși.»

»Aceta academiă jidovită a alesă eră ca președinte pe ministrul Trefort — Saulu între profesii! Fiind că acum în persona ministrului Trefort »papam habemus« și anume un jidanofilu în cea mai mare măsură, jidovii se potă consola, chiar dacă n'au isbitu să pună prin contrabandă pe hahamulu suprem Pulssky în locul ministrului Pauler ca vice președinte ală academi. De dragulu lor Trefort va face totu, pôte chiar și aceea, ca a doua demisiune din vice-președenția a lui Pauler să se primescă. Atuncă tērgulu e liberu.»

»Ceea ce se pôte aștepta dela noulu președinte — ușor se pôte spune: Trefort este un om, care nici odată n'a posedat sciință fundamentală — elu s'a ocupat cu tôte — dar nu cu deamăruntulu. Deja din tinerețe suferea de »raptus idearum,« care în etatea sa de ađă a devenită bolă. A se ocupa mai multă ca 24 de ore cu un obiect — pentru elu este o imposibilitate. În elu s'a perditu un bun ȓiarist. Elu și totu așa de abilulu elementu jidovesce se potrivesc de minune în academi ungerescă. Ore marele întemeiatoru ală academi, comite Stefan Szecheny, ar fi întemeiat o și dacă ar fi putută prevedea degenerarea ei actuală?»

SCRILE ȓILEI.

La examenul de maturitate ală gimnasiului superioru român din Brașovu va asista ca comisar ală guvernului directorul gimnasialu Dr. Ignatz Veress din Sibiu.

Prințulu de coronă Rudolfu ca membru ală academi unguresce va cetă tractatul s'eu »Locuitorii pădurilor unguresce«, specialu despre soiurile de animale unguresce, încă în cursulu acestui ană, așa spune »Pesti Hirlap.«

Despre conferințele ce le-au ținut în ȓilele trecute în Brașovu camerile de comerț și industriă din Ardelu, »Nemzet« scrie următorele: »Conferințele camerelor comerciale ardelene în afacerea tractatului de comerț cu România s'au terminat. Conferințele s'au convocată la inițiativa camerei de comerț din Clușu. În acestea s'a desbătut cu deamăruntulu tractatul și tarifurile. O deosebită atențiune s'a dată acelor puncte, ce privescă directu s'eu indirectu comerțul și industria ardelenă. Hotărîrea ce s'a luată este, că suntă necesare modificări esențiale în tractat și tarifuri în favorea comerțului și industriei ardelene, care au suferit mult prin tractatul și tarifele esistente. E de sperat, că guvernulu va sci apreția dorințele exprimate de camerile de comerț și va isbită a le aduce la valore.»

Casarulu reuniunii de maghiarisare din Clușu Hory Béla face cunoscută în foile unguresce, că până în 5 Iunie st. n. a. c. au intrat ca contribuiri pentru aceta reuniune 24,905 fl. 87 cr.

Foile unguresce spun, că tractările pentru reînvierea convențiunii comerciale cu România nu se voră începe înainte de sfêrsitul anului acestuia, avêndu a se ocupa acum guvernele din Pesta și Viena cu tractatul vamal austro-ungaru.

Ni se scrie din Turțu (Ugocea) cu dată de 27 Maiu n. următorele: »Învêțatorulu confesionalu de aici A. Bezsan (?) pentru neglijerea scolei, neascultare și alte defecte a fostu suspendat în 15 Decembre 1884 din aceta stațiune și de cătră forulu I episcopescu și de cătră forulu II metropolitanu, fiindu numit în locu la 23 Februarie 1885 învêțatorulu A. Neamțu, care funcționează

cu succesu frumosu spre mângăerea și bucuria comunei întregi, neesceptionându nici pe israeliți. La 27 Maiu amă aflat, că ministerulu cultelor a provocat congregațiunea comitatensă de Ugocea, ca fără amânare să reintregescă pe suspendatul învățatoru în postul s'eu.»

Ce va să ȓică aceta? A începută acum d-lu Trefort să institue și să destitue și pe învățatorii noștri confesionali? Este voința lui arbitrară mai tare decătă hotărîrea legală a forului episcopescu și metropolitanu? Unde ne duceți pre sânti părinți? De ce tăceți când vedeți astfel de încălecări ale drepturilor noastre autonome bisericesci și școlare?

În Comorn i-s'a furat la 1 Iunie n. unui oficeru, din locuința sa, cassa erarială cu 1800 fl. Făptuitorii suntă necunoscuți.

Satul Lisco din comitatulu Liptau a ars, rămânêndu 1200 de ômeni fără adăpost. Paguba e de 250,000 fl.

»Voința Națională« află, că guvernulu austro-ungaru a interȓis din nou importarea în Austro-Ungarea a porcilor din România.

Congresulu medicalu din România a deschis subscripțiune publică pentru ridicarea unui monumentu în memoria d-rului Carolu Davila.

Până la 3 Iunie partida germană liberală din Austria a perdită în alegeri opt mandate. Se crede că va mai perde încă și alte mandate.

În luna Iunie e oprită a se vena cerbi, capre, pisici, cocoși și găinuși s'elbatice, fasană, potârnică, prepele și rațe s'elbatice.

Firma Eduard August English din Viena a suspendat plățile, avêndu un pasiv de 300,000 fl.

Rêsonetă

la cele petrecute în comitatele Solnoc-Doboca, Bistrița-Năsêudu și în alte comitate ale țerei.

II. Mai avemă însă să înșirămă mărgăritare în cununa meritelor lui Banffy față cu aceta comitat. Așa a îngrijit a se înființa foia »Solnoc-Doboka«, care fu impusă comunelor, fără excepțiune și fără considerațiune că o pôte cineva cetă s'eu nu în întreaga comună. Apoi întreprinse întinderea căiei ferate someșane până la Bistrița impunêndu comunelor cu mijlocele de cară dispune, ca să cumpere acții de câte 200—400 fl. o comună și scoțêndu aceta bani cu csecuțiune.

Pentru întărîrea ideii de stat maghiaru Banffy otărî rēdicarea unui teatru maghiaru în Deșu, și ca să ajungă mai ușor la realizarea lui, impuse funcționarilor comitatensi români ca și maghiari câte o acțiă de 100—200 fl. s'eu să contribue benevolu câte 10—50 fl. spre aceta scop, apoi sili comunele singuratic curat române să cumpere fiecare câte o acțiă de 200 fl. pentru rēdicarea teatrului maghiaru (magyar nemzeti színház). Și ce pôte fi mai ușor lucru, decăt a fi investit cu putere de fișpan și apoi a rēdica din sudorea poporațiunii române: templu pentru arta maghiară!

S'au întorsă acele fatale timpuri, când Românulu era guvernat prin »Approbatăe și compilatae constitutiones« ale lui Verboczy, când »misera plebs contribuens« adecă Românulu »praeter mercedem sui laboris nil habet«. Cu alte cuvinte: se nu aibă Românulu, decăt dreptulu și datorința de a munci din nôpte în nôpte și totă sudorea sa să fiă întrebuintată spre făurire de arme, cu cară să fiă ucisă naționalitatea și limba sa.

Comitatulu de modelă va fi zugrăvit cu coloră adeverate, decă vomă mai adăuga scoterea limbei române din administrațiune, până și din comună, impunêndu-se chiar și primarilor din comune să »și subscrie numele numai unguresce, și decă vomă descoperi că șovinismulu ajutat de puterea statului a ajunsă până a denegă unui membru în congregațiune de a vorbi în limba sa maternă, la ceea este îndreptățit pre basa legi art. de lege 44 ex 1868 § 3, precum se întêmplă în congregațiunea dela 11 Maiu a. c.

După ce prefectulu Banffy ajunsă a vedé înădușit spiritulu național ală Românilor din comitatulu Solnoc-Doboca, ceru dela ministru să fiă denumit prefectu și preste comitatulu Bistrița-Năsêudu.

Prima grijă i-a fostu importarea de mameluți, cu cară să se potă pune la cale metehnele. Începutulu îl făcă cu cunoscutulu Pănczel, impunêndu-lu cu forța ca protonotaru. Și incuragiat prin micinimă membrilor din congregațiune, Români și Sași, cari nu se putură reculege din spaimă ce'i cuprinse la vederea lui Banffy, elu prin cunoscuta sa energiă oborî cu concursulu adicților pe cățiva oficiali din gremiu și pre ună adjunctu de solgăbiru Român. Dede ordine pentru delăturarea limbei

române din administrațiă și influința asupra tribunalei din Bistrița să curme folosirea limbelor române și germane de cătră partide în scriptele lor. Ca să teroriseze pe Năsêuden, ceru dela ministru să fiă denumit comisar preste munții ce sunt proprietatea comunelor grănițaresce, cari odinioară formaseră alu II-lea regimentu de graniță. Aceta munți fiindu în procesu cu familia baronesc Keményi, care este încuscrită cu prefectulu Banffy, se pôte găci unde ȓintescă prefectulu ca comisar preste aceta munți. Nu multu timpu trecu dela denumirea în aceta calitate și aflăm că prefectulu este numit comisar peste fondurile grănițaresce, din cari se susține gimnasiulu din Năsêudu.

Banffy încălecat pe cerbicia Năsêudenilor începu cu terorizarea lor. Protonotaru Pănczel cu gendarmu calcă librăria »Aurora« și confiscă cărți românesce nepripute prin nici un ordinu de a nu se vinde.

Reuniunea de maghiarisare din Clușu invită pe comitatulu Bistrița-Năsêudu să-o sprijinescă în ajungerea scopului. Congregațiunea respinge invitațiunea într'o ședință extraordinară. Prefectulu, ca să rēsbune orgoliu vătamat, vine în congregațiunea dela 4 Maiu a. c. cu o ordinațiune ministerială, prin care se denegă comiteiunei permanente dreptulu usualu de a subșterne protocoalele sale ministrului și în limba română și germană, îndrumând o că de aci înainte numai în limba maghiară să le pregătescă și subșternă.

Intr'aceea se împlinesc 10 ană ai domniei lui Banffy ca fișpan în comitatulu Solnoc-Doboca. Mamelucu ajutat de jidovime îi pregătescă jubileu, érá fișpanulu în congregațiunea din 11 Maiu a. c. își mai adaugă meritulu de a primi invitarea Kultur-egyletului din Clușu și de a luă încuviințarea maghiarisării numelor dela congregațiune. Ministrulu Tisza, mișcat de marile merite ale lui Banffy »pentru ideia de stat maghiaru«, i-a căștigată decorațiunea de cavaleru al ordinului Leopoldin.

Recunoscem că Banffy are »merite« ca șovinist, aceste merite însă fiindu căștigate pe conta Românilor, cu scurtarea lor în avere, în progresulu cultural, în libertățile avute și garantate prin legi sancționate de monarhu, aceste merite nu i-se potă socoti ca adeverate, nici ca patriotice.

Dar să lăsăm enurêrarea faptelor lui Banffy și să ne cugetăm la mijlocele ce ar trebui să le întrebuintăm, pentru a pune o stavilă lucrării sale, pentru națiunea noastră atât de păgubitore. Atâtă în comitatulu Bistrița-Năsêudu, câtă și în Solnoc-Doboca s'a făcut până acum forte puțin pentru susținerea luptei comitatense.

Trebuie să ne organizăm și să ne disciplinăm. Cărturari și popor să stăm la un loc și să ne luptăm umêru la umêru pentru drepturile și libertățile noastre, ca să ne mântuim de pericolulu amalgamisării. Să ne înțelegem unii cu alții, să află mai multă resistență minoritatea elementului din comitat, care lucră spre desnaționalisarea noastră. O mână de Maghiari prin șireția fișpanului ajunsă a fi majoritate în congregațiune. Să ne sufucăm și să le nimicimă aceta majoritate cu ocasiunea cea mai deaprobe a alegerilor de reprezentanți comitatensi. Să ne trezim odată din somnul păgubitor, să nu lăsăm ca sudorea poporului nostru să se întrebuinteze spre scopuri contrare nou. Să ne trezim odată și să luptăm, pentru ca legea, érá nu arbitriulu comitelui să domnescă. Să ne revindicăm drepturile de a întrebuinta noi averea noastră spre progresulu și prosperarea propriei noastre naționalități și să nu stăm deoparte, uitându-ne cum se îmbuibeză în averea și sudorea noastră și cum împărtescă din sudorea cruntă a poporului nostru celor ce ajută la nimicirea noastră, cum suntă jidovii și armenii.

Să ne interesăm mai mult de alegerile membrilor comitatensi, să alegem căți mai mulți ômeni de ai noștri, independenți, precum preoți, advocați, proprietari și învățatori și să combatem alegerea ômenilor dependenți, fie chiar și Români. Să ne alegem un comitet în centru și subcomitete în afară. De cap în comitete să alegem ômeni tineri cu energiă, căci decă e capulu greoiu, totu corpulu este greoiu, și dela cap se impute pescele. Muculu ne arde la degete. Cui compete inițiativa? Ni-a spus poetulu: »Preoți cu crucea'n frunte!« Să nu așteptăm inițiativa dela bărbați cari suntă s'eu se sêmtă angajați a stă pasivi, decă așa voescă Banffy.

Rugăm dară pe cei ce nu-i lasă inima de a se dá în lături din gloriosulu loc ală luptei să convôce câtă mai curêndu o conferință, ca să ne organizăm.

»Periculum in mora!« Furios Camilus.

Averea lui Victor Hugo.

S'a vorbit mult de averea lui Victor Hugo. Un ȓiaru din Bruxelles povestea mai ȓilele trecute, că densulu are cel puțin 1,800 de acțiuni de ale Bâncei na-

ționale belgiane, ceea ce face, judecându fiecare acțiune à 3.180, o avere însemnată. Avera este însă o esagerațiune, scrie corespondentul din Belgia al unui mare ziar parisiian.

De mult timp se spune în Bruxelles, că Victor Hugo este cel mai mare acționar al băncii naționale. Acesta e adevărat. Partea sa însă nu atinge cifra de sus.

Când Victor Hugo a ajuns la Bruxelles în 1851, atunci se fondase banca Belgiei. Hugo cumpără la început numai 65 de acțiuni de 1,000 lei fiecare. Apoi încetul cu încetul mări numărul acțiunilor, așa că în 1875 avea 320 de acțiuni. Atunci privilegiul băncii fiind reînnoit, a fost primit ca să mai subscrie cu același titlu de membru fundator încă. În total deci trebuie ca să aibă 600—700 de acțiuni, o cifră cum se vede érašă destul de frumoasă.

Editorii belgianii ai lui Victor Hugo i-au plătit pentru operele sale editate în Belgia cam următoarele sume: Pentru >Miserabili< 350,000 lei; pentru >Municipalitatea< 150,000; pentru >Cântecul de stradă și de codru< 40,000 lei; pentru >Schakespeare< 40,000; pentru >Omul care ride< 200,000; pentru >Paris-Guide< 12,000.

Reuniunea Mariană.

Monor, 3 Iunie 1885.

Domnule Redactor! >Reuniunea Mariană< a învățătorilor români din fostul district al Năsăudului și giur, în zilele de 26 și 27 Maiu a. c. și-a ținut adunarea sa generală ordinară din estă timp în comuna Monor, protopopiatului Budacului. Încă din presera zilei de 26 Maiu comuna Monor luase o înfățișare sârbătorească. Inteligența din loc împreună cu poporul sârbătorește îmbrăcat, cu o bunăvoință proprie numai Romanului se grăbea a primi cu brațele deschise în locașurile d-lor pre cei ce se adunau.

Un număr frumos de învățători membri și membri ai acestei Reuniuni, precum și alți oșpeți mulți din departări mari, s'au grăbit spre a lua parte la ședințele acestei distinse Reuniuni, dovadă viul interes ce-lu au pentru învățământ și propășirea Reuniunii. Durere însă, că preoțimea din giur — onore excepționale — carea în prima liniă după învățători e chemată a sprijini atarîntreprinderi și preste totu ori și ce intrării de felul acesta, care au de scop propășirea în învățământ, — a lipsit mai cu totul. —

La 8 ore demineta, membrii Reuniunii in corpore, oșpeții adunați și poporul din Monor și jur, într'un număr eșă de mare, încatu nici nu mai încăpeau în frumoasa biserică din loc — dealmintrelea destul de spațiosă — cu toții au luat parte la sârviciul D-đeescu, sârvșit de veteranul parochi local d. Petru Tanco, cu asistența d-lui parochi din Sân-Georgiul Năsăudului Silvan Zohorca și a d-lui capelan din loc Simeon Tanco ca diacon. Cântările cu o precisiune și armonie demnă de laudă au fost executate de corul micuților normalști dela șola din loc.

După sârvșirea sârviciului divin d. parochi local Petru Tanco în o cuvântare bine întocmită bineventeză pe membrii Reuniunii și după ce desfășură pozițiunea grea și marea misiune en o are învățătorul român întru instruirea poporului, sârvșese implorând ajutorul Spiritului sânt în lucrările Reuniunii.

Pela orele 10 a. m. se țin adunarea Reuniunii în biserică locală, sub presiul d-lui Cosma Anca fostul vice-președinte al Reuniunii. Constatându-se mai înteu numărul membrilor de față, d. președinte Cosma, Anca în un discurs accomodat cu festivitàte zilei, în terminime aleși arată scopul, precum și folosul Reuniunilor preste totu, și în speciă a >Reuniunii Mariane,< apoi amintind pre scurt activitatea Reuniunii în decursul anului espirat, dechiară ședința de deschisă. Dintre raportele cetite, mai însenat e al casarului, constatându în averea Reuniunii un deficit de vre-o 70 fl. v. a., provenit din speșele avute cu edarea unui >Almanach<, carele și până în ziua de astăzi zace nevendut la librăria din Năsăud >Concordia.< Ecă o nouă dovadă de indolența românescă în ceea ce privesce sprijinirea lucrărilor noastre literare.

Eu cred, că decă cel puțin totu al doilea cărurar român din cercul de activitate, în carele se învete >Reuniunea Mariană<, ar fi cumpărat un exemplar din Almanach — dacă nu chiar pentru meritul său literar, carele totuși nu e de desprețuit și decă nu din motivul de a ave un călindar la casă — atunci cel puțin din considerațiunile filantropice, sciind că sprijinește o Reuniune, a cărei menire este mare, totu era cea. Dar mare e indolența între cărturarii noștri, și ce ar pute și mijlocele le-ar concede, nu voiescu a face, apoi să ne mai plângem că nu avem cărți!

Trecându-se la partea literară se cetesc următoarele disertațiuni: 1. Însemnătatea sciințelor reale și modulul ractărei lor în șola populară de d. Seni, învățat. norm. în Monor. 2. Cum să se procedă la propunerea limbii maghiare în șolele popolare române de d. Onigaș, învățator în șola din Monor. 3) Observări în contra obiceiului de a schimosi limba de d. Domide, învățator în Sân-Georgiu și 4. Ce mijloce va întrebuința învățătorul spre a stator legătura de lipsă între șola și casa părintescă de d. Macedon Manu, învățator în Tagera.

Tote patru disertațiunile au fost scrise cu o mare măgărie și pătrundere de lucru, pentru aceea au și fost cămpinate din partea membrilor Reuniunii și a oșpetilor cu frenetice aplause și li-s'au votat todată și rămasă protocolară.

La orele 1 d. a. ridicându-se prima ședință până

după prânđu, cu toții s'au întrunit la o masă comună aranjată de inteligența locală. La masă s'au ridicat mai multe toaste, așa: Pentru Maiestatea Sa monarcul nostru, ca primul protector al instrucțiunei, apoi pentru Episcopul diecesan și Consistoriu, apoi pentru Reverendisimul Vicar al Rodnei, ca unul dintre primii factori ce au contribuit la fundarea acestei Reuniuni și a. m. Ședințele s'au continuat după prânđu, ba și a doua zi. Intre altele la ordinea zilei ședinței generale din estă timp a fost și alegerea biroului Reuniunii. S'a ales de președinte, în locul d-lui Maxim Pop carele a abșit, Rdssimul d. vicariu Gregoriu Moisil, de vice-președinte d. învățator normal din Năsăud Ioan Jarda, secretari d. învățator în șola normală din Năsăud Petru Tofan și d. Iacob Pop învățator popular în Năsăud, rămânendu ceialalți toți, după cum au fost.

E de însemnat că la adunare au luat parte și un număr frumos de dame, între cari am cunoscut pe d-nele Neagoș, Onigaș, Titieni, Seni, Tachisu, apoi d-șorele: Tanco, Harșianu și Pântea.

CONVOGARE

Subscrisul în consonanță cu stimata recercare a Comitetului central din Sibiu dela 24/4 c. Nr. 111 am onore a conchiama pe toți membrii asociațiunei, și respective pre totă inteligența din despărțământul al XIII al asociațiunei transilvane pentru literatura și cultura poporului român, la o adunare estraordinară de reconștituire pre 18 Iunie s. n. la 2 ore după am., ce se va tine în șola gr. cat. din Reghin.

Trăind în timpuri de grele încercări, trebuie să ne punem la lucru cu puteri unite, de nu voim a ne sinucide, și pentru acesta rog pe toți inteligenții, și cu deosebire pe onor. d protopop și preoți, să conlucre ca adunarea ecă să fie câtu mai numerosă, avendu apoi în urmă și alte teme de convorbite, precum întrebarea bibliotecei și a casei de economii.

Reghin, în 24 Maiu 1885.

Barbu, advocat, membru fundator al Asociațiunei.

CONCURS

pentru compozițiuni musicale.*)

>Uniți să fim în cantece, Uniți în Dumnezeu!<

>Armonia,< societate pentru cultivarea și răspândirea muzice nationale în Bucovina, avendu de scop, de a lăți cunoștința artei musicale prin tote clasele societății românesce, scrie primul său concurs cu premii pentru compozițiuni de coruri lumesci bărbătesce și anume:

- Un premiu în valoare de 30 fl.
- Două premii < < câte 20 fl. și
- Două < < < 15 fl.

Condițiunile :

- a. Românii din tote țerile iau parte la concursul prezent.
 - b. Textul compozițiunilor rămâne în libera voia a compositorului, trebuie să fie însă original român.
 - c. Partitura (manuscriptul) și textul (tote strofele) au să fie scrise curat și fără corecturi.
 - d. Fie-care compozițiune trebuie să aibă afară de titula ei și numele întreg al poetului, un motto său oreș-care numire, pe lângă aceste trimite compositorul numele său într'un plic sigilat, de asupra căruia este scris motto său numirea de pe compozițiune.
 - e. Plicul se va deschide atunci, când compozițiunile trimise ar căștiga premiul. Plicurile compozițiunilor nepremiate, se vor întorce nedeschise. Afară de acestea este necesar, ca compositorul să trimită o adresă specială, după care se să potă retrimită plicul nedeschis în casu de a nu fi premiat.
 - f. Comisiunea pentru censurarea compozițiunilor trimise la concurs va supune Comitetului societății părerea sa inscriș asupra calității compozițiunilor trimise, ér Comitetul va procede imediat la distribuirea premiilor defipte.
 - g) Compositorii respectiv se invoescu la aceea, ca societatea „Armonia“ să publice compozițiunile premiate în colecțiunea sa „Armonia“ și să le execute în public fără orecare desdăunare deosebită.
 - h. P. T. compositorii sunt rugați a trimite operele lor până în 30 Septembrie 1885 st. n. direct la subsemnatul president al societății.
- Decisiunea Comitetului, privitore la premiarea compozițiunilor trimise la concurs, se va publica cu finea lui Decembrie a. c.

Cernași, 12 (24) Maiu 1885.

Comitetul societății „Armonia“

Cav. Leon de Goian m. p. Eugeniu Meședer m. p. președinte. secretar.

DIVERSE.

Cununiă. — Mane, Duminecă, la 11 ore se va celebra în biserică Sf. Treimi din cetate cununiă d-lui Teodor de Pruncu, notar c. r. în Gurahumora, cu

d-șora Sarah de Pruncu, ficia d-lui Luca de Pruncu din Brașov.

În aceeași zi se va oficia cununiă d-lui Agop S. Popovicz, mare proprietar în Basarabia, cu d-șora Elena de Pruncu, a doua ficia a d-lui Pruncu.

Le uram fericire!

Victor Hugo și muzica. — Ecă opiniunea lui Victor Hugo asupra muzice: >Muzica este, să ni se permită espresiunea, aburul artei. Ea este pentru poesiă ceea ce imaginațiunea este pentru cugetare, ceea ce fluidul este pentru lichid, ceea ce oceanul norilor este pentru oceanul undelor. Decă voiți un alt raport, ea este indefinitul acestui infinit. Aceeași suflare o împinge, o ia cu sine, o ridică, o restornă, o turbură și o luminează și o umple de un șgomot neesprimabil, o încărcă de electricitate și o face să trăsnească. . . Cei mai mari poeți ai Germaniei sunt muzicanții ei, familia strălucită al cărui șef este Beethoven. . . Marele Italian, este Dante, marele Englez, este Shakespeare, marele German, este Beethoven.<

Un scandal la Constantinopol. — În zilele trecute în foburgul Galata, s'a produs un scandal, care a emoționat mult pe locuitori. Patru oficeri, din cari doi aparținendu muzice gardei imperiale, un locotenent din regimentul negrilor un espirant de marină și un locotenent din armata teritorială, cu toții în stare de beție, mergeau călari pe strada Corakioi ce conduce spre Galata, mersul lor însă era atât de desordonat, în cătu au atras asupra-le atențiunea agentului poliției militare, care mai în urmă s'a încercat să'i oprască și să'i trimită la post, dér aspirantul de marină scoțendu sabia a lovit în obraz pe nenorocitul agent făcându'i o rană adencă. Ceialalți oficeri, tovarășii săi, au scos și ei sâbiile punendu-se spate la spate, căci'i înconjurase o droie de agent, ér locotenentul negru scose din buzunar un revolver și încep să' preumbe de jur împrejur, în timp ce confrății săi înveteau sâbiile neîntrerupt și cu așa iutelă, încatu sbērnaia aerul. Trecătorii spăimântați o luau la fugă cri se indesau prin prāvālii, unde negustorii lasau oblo-nele și incuiau ușile. În fine făcendu-se loc printre mulțime, cei cinci călăreți deteră pinteii căilor și se repeziră spre puntea vechiă, urmăriti în gonă de patru-le corpul de gardă cu baionetele întinse. Aspirantul de marină fiind ajuns, mai înteu a fost somat să se predea, ceee-ce nevoindu să facă, a fost strâpnut de două baionete, una în mână, alta în pept. Căt pentru ceialalți, după ce au fost goniti mai multe ceasuri prin stradele Constantinopolului, au fost prinși și duși la închisore. Aspirantul a murit de rānile ce primise,

Arcul de triumf din Paris. — Cea dinteu pētră a acestui arc a fost pusă în 1806, și inaugurațiunea s'a făcut în 1836. Monumentul a costat 9.600,000 franci. Mai multe cortege au trecut pe sub arcul de Triumf. Acela al Mariei Luisei în 1810; monumentul abia se ridicase puțin asupra pământului, i s'a dat însă forma, cu scānduri și pānză vāpsită. În 1824, intrarea ducului de Angoulême. În 1837, intrarea princesei Elena. În 1840, înmormentarea lui Napoleon I. La 3 August 1842, înmormentarea ducului d'Orleans. La 30 Aprilie 1848, guvernul republican face distribuțiunea drapelor armatei și gardei nationale la picioarele Arcului de l'Etoile.

O candidată la deputați. — Precum în Statele-Unite o damă bētrānă cu ochelari umbla în Noemvre trecut se se alęă președinte a Republicei, combātendu pe Cleveland, totu astfel acum în Anglia o damă, totu bētrānă și cu ochelari, umblă după voturi și în Noemvre viitor se va presenta la sufragiile corpului electoral engles ca candidat pentru camera comunelor. E vorba de Miss Helen Taylor, o respectabilă bētrānă, care deja e membră într'un >School broad< și căreia nu'i lipsese o orecare elocință când susține tesa emancipărei politice a femeii. Un club radical din Londra a ales pe Miss Taylor presidentă onorară și a decis o a primi candidatura legislativă, garantându'i glasurile tuturor alegătorilor uvrieri.

Un cas rar de viață lungă. — Drăghic Gavril țeran din comuna Grecii plasa Dâmbovița, în România, atinge vârsta de 130 ani; el e născut pe la 1755. Acest bētrēn centenar e în perspectivă a vedea a cincea generațiune. Intre el și cei din urmă strănepoți s'a perdat rudenia. Vede fără ochelari, auđu e perfect, umblă bine pe picioare, urcă chiar deluri și vizitează rudele din satele vecine percurgendu distanțele pe jos, corpul il ține drept fără a fi cocoșat. Nepoții și strănepoții lui il țin la ei, și-l îngrijesc câte o lună.

Editor: Iacob Mureșianu.

*) Onoratele redacțiuni ale tuturor foilor românesce binevoiesc a reproduce concursul acesta

Cursul la bursa de Viena

din 5 Iunie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Rentă de aur 4%', 'Rentă de hârtă 5%', 'Bonuri croato-slavone', etc.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 23 Maiu st. v. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Renta română (5%)', 'Renta rom. amort. (5%)', 'Banca națională a României', etc.

Cursul pieței Brașov

din 6 Iunie st. v. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Banenote românești', 'Argint românesc', 'Napoleon-d'or', etc.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei” se pot cumpăra în tutungeria lui I. Gross.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari vor binevoi a se abonă la fôia noastră de aici încolo că avem încă în rezervă numerî dela începutul anului 1885, prin urmare pot să aibă colecțiunea întrégă.

Administratiunea „Gaz. Trans.”

Băile (Scaldele)

Sân-Georgiul Năsăudului (Naszod-Szt.-György). Apă minerală muriatică de natron în comitatul Bistrița-Năsăud (în Transilvania), se ține de cele mai escelente silicate de natron, (conține 24.45 de părți natron acid carbonic în 10.000 de părți), întrece astfel chiar renunitele băi de Fachingen; conținându și iod, este de preferat apai Vichy-Grande-Grille, este probată ca leacă contra frigurilor învechite, a iutării de ficat și de splină, a misturei necomplete, contra hoemoroidelor, a anomalilor de menstruațiune, blenorhoie (seurgere) uterinale, contra bronchitei cronice, a petrei în besică și în rinichi, a scrofulelor, a slăbiciunii de nervi, contra hypochondriei și histeriei.

Posede băi calde de puțină și băi reci, trei restaurațiuni etc. Sesonul se începe la 15 Iunie!

Informațiuni și prospecte efectuează Administrația Băilor.

Revolveru

(Ecritoir)

cu 1 fl.

Ceva ne mai pomenitū până acuma în istoria anuniurilor, oferū eu pentru ântâia-dată on. publicū.

Eu dau adecă unū revolverū în mări-mea naturală pentru 9 patrône mm. cu patū, țevă și casa nêgră pentru 6 patrône, poleitū finū și nichelatū, numai cu 1 fl.

Acestū revolverū minunatū este decore nu numai pentru salonulū milionarului, ci și pentru cea mai simplă locuință din clasa mijlociă. Elū conține o cerusă (crayon, Bleistift) unū păstrătorū de condeie și unū cuțitașū de o construcțiă rară și frumôsă.

De observatū. Nu vê speriați de acestă mică cheltuiială și comandați câtă mai iute, nu mai am multe în depositū și v'asigurū că decă veți posesede unū asemenea revolverū nu'ū veți mai da nici cu 50 fl. Trimiterea prin remburse s'eu cu banī gata prin firma: HECHT

Komissions- und Importhaus in WIEN, INNERE STADT, KOLOWRAT-RING Nr. 9.

Locuință

(cuartir) în strada teatrului Nr. 313, constândū din 2 odăi cătră stradă, alte 2 odăi cătră curte, bucătăriă cu o cămară alături, podū, pivniță, șopronū pentru lemne este de închiriatū dela Sf. Mihaiu încolo.

Informațiuni la proprietarulū casei

Nicolae T. Ciurcu

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de statū reg. ung.

Large table with 4 main columns: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each column contains a list of stations and their respective train times for different services (omnibus, accelerated, persone).